

Naša delegacija

Odgovor.

Na predvečer letošnje banovinske skupščine je izšel v »Učit. tovariš« (17. oktobra 1940.) uvodnik pod gornjim naslovom, ki predstavlja nekak apel na delegacijo, ki jo opozarja, da pravočasno loči »kleno zrnje od plevla«.

Danes, ko se je tiskarsko črnilo tega uvodnika že posušilo, ko je za nami banovinska skupščina, poročila o tej skupščini (»Jutro«, »Učit. tovariš«, »Narodna prosveta«) in uvodnik »Po skupščini«, ki je izšel v »Učit. tovariš«, ni težko razbrati — kljub zelo megljeni in nejasni obliki — osti tega uvodnika in njegovega prozornega namena. Eventualna subjektivna dobrohotnost avtorja tega uvodnika (v tem primeru sekijskega vodstva) nikakor ne more zmanjšati objektivnega efekta, ki ga v dani situaciji in v danih okoliščinah ta uvodnik nujno izziva in nas sili, da odgovorimo.

Po splošnih uvodnih ugotovitvah, da »se danes marsikaj pod silo razmer lomi in presnavlja...« in da »ni nič čudnega, da se tudi v naši organizaciji čuti prepričan omanjan nazoriraj...«, preide avtor uvodnika na jedro vprašanja:

»Vsako vrenje meče na površje gnijoče sestavine, vsaka razkrajajoča se družba nudi brezštevilnim konjunkturistom in ambicioznim stremuhom najlepšo priložnost, da uveljavljajo na škodo soljudi svoje sebične namene tako, da jih obdajajo z gloriolo aktualnih nujnosti in socialnih parol. Bolj kot kdaj je potrebno danes, da ločimo kleno zrnje od plevla, resnično požrtvovalnost od bobnečih fraz stremuških individuov po eni ter prihuljenih zaplotnikov po drugi strani. (Vse podčrtali podpisani).

To so razlogi, zaradi katerih bo morala naša letošnja delegacija posvetiti posebno pozornost moralni sili članstva naše organizacije.

Nekaj — rekli bi — nemogočega se je zgodilo. Na površje naše organizacije so privrele »gnijoče sestavine« v obliki »ambicioznih stremuhov«, ki z »gloriolo aktualnih nujnosti in socialnih parol« minirajo našo organizacijo, organizacijo, ki je dosihmal živela v blaženem miru in discipliniranosti. Najhuje je pa pri tem to, da ima organizacija opraviti s »prijuljenimi zaplotniki«; pa je avtorju članka spodneslo, ko v isti sapi priznava, da ti »stremuški individui« nastopajo odkrito z »bobnečimi frazami«, zato bi bilo možito in odkrito, da bi tudi avtor uvodnika povedal in konkretno pokazal, kje in kako se javljajo ti ambiciozni stremuhi s socialnimi frazami, ker potem bi bila ločitev »klenega zrnja od plevla« lažja. Pa ni imel korajže in se zviija in izmotava kot v precep, dokler ni uvidel, da postaja smešen in da je le treba z barvo na dan, ko na koncu svojih jeremijad priznava: »... ne bomo dopustili, da bi morala naša edino prava zastopnica zaradi nezadostne moralne in materialne podpore resignirati na borbo, potrebno v našem lastnem in družbenem interesu«. (Podčrtali mi.)

Stvar postaja otipljiva in nameni prozorni! Očitno gre pri tem za tista sreska učiteljska društva, tisto članstvo in tiste delegate, ki so smarali ne le za svojo pravico, temveč tudi za svojo dolžnost, povedati svoje mnenje, svoje zadovoljstvo in nezadovoljstvo tako v pogledu stanovske politike vodstva naše organizacije v pretečenem letu (razbitje skupnega Akcijskega odbora, odnos do hrvatske učiteljske organizacije, vprašanje glasila »Učit. tovariš«, itd.), kakor v pogledu proračuna naše sekcije. To nam potrjuje uvodnik »Po skupščini« (Učit. tovariš, št. 10), kjer je dobesedno rečeno:

»Poskus nekaterih delegatov, od katerih bi to najmanj pričakovali, da bi z okrnjenjem članskih prispevkov in »Učiteljskega tovariša« zadali težak udarec eksistenci in borbenosti naše organizacije, se je ponesrečil. Delegacija bi v teh časih niti v sanjah ne mogla osvojiti razlogov za to. Grožnja, da bodo člani izstopali iz organizacije, če se jim ne dovoli popust par dinarjev na mesečni članarini, ni prepričala nikogar razen tistih, ki so s tem prepričanem že prišli na skupščino... To dejstvo pomenja vsekakor svetel moment v tem težkem in dušljivem ozračju, ko ne moreš slutiti, za katerim voglom preži sovražnik. (Podčrtali podpisani).

Sledeč pozivu sekijskega vodstva v uvodniku »Učit. tovariš« z dne 19. okt. 1940. leta, kjer je rečeno, da

»sta različno gledanje in podkrepljena kritika najboljše jamstvo, da organizacija in njeno vodstvo ne otopita v starih izvoženih shemah, marveč dobivata prav od tega raznovrstnega pojmovanja vsakočasnih organizacijskih nalog vedno in vedno nove impulze in zamah plujočega življenja...«.

so ta sreska društva poslala v obliki predlogov za letošnjo skupščino svoja mnenja in svoje poglede glede stanovskopolitičnih in organizacijskospolitičnih vprašanj. Tega niso storila z namenom, da minirajo organizacijo, kar smo podpisani tudi javno povedali na banovinski skupščini temveč s hotenjem, da aktivno posežejo v organizacijsko življenje in da organizacija postane borbenejša. Podpisani smo na banovinski skupščini poudarili, da so njihova društva postavila vprašanje znižanja članarine zato, ker se je bati, da bo članstvo, zlasti mlajše, izstopalo iz organizacije zaradi visoke članarine. Po logiki Tovarišvega uvodničarja bi bilo izstopanje članstva za organizacijo pozitivna postavka! Zavoljo gornjih predlogov naj bi bili delegati, ki so zastopali naloge svojega članstva, »gnijoče sestavine«, »ambiciozni stremuhi« itd., itd. Komu naj služi ta rabota, ki je po svojem žargonu in po svojih metodah močno podobna politični reakciji, ki smatra vsakogar, ki slepo ne sledi njenim stremljenjem, za »ambicioznega stremuha«, »prijuljenega zaplotnika« itd., itd. itd.

Že sam način, kako sekcija naslavlja uvodnik (namreč na delegate), je — milo povedano — zgrešen. Če je bilo sekijsko vodstvo v strahu, da ne bo dobilo na skupščini, kakor pravi samo, »dovolj moralne in materialne podpore«, naj bi apel pravočasno naslovilo na članstvo, ne pa na tak način pritiskalo na delegate, o katerih bi moralo vedeti, da so po svoji moralni dolžnosti vezani na sklepe članstva.

Ali naj bodo podpisani delegatje zato, ker delajo v stanovski organizaciji vedno z idealizmom, nesebično in brezplačno, konjunkturisti, stremuhi itd.?

Ali je stanovsko zavedno, zrelo in značajno, lotiti se odkritega, poudarjamo odkritega, »nasprotnika« s psokvami? Pa ja ni to ono »kleno zrnje«?

Ali je taka rabota v korist organizacije? Sodi naj članstvo!

Predsedniki sreskih učit. društev in delegatje: Petrovič Herman, Mencej Martin, Zorn Jože, Hudalec Oskar, Kimovec Franc, Mahkota Milan, Rafael Rihar, Jurančič Josip.

Pripomba: »Poslovni 'Odgovor' priobčujemo v celoti in brez vsakega popravka. Pripombe nanj in pojasnila bodo natisnjena v prihodnji številki.«

Uredbe o izrednih dokladah za aktivne in upokojene državne nameščence

Priobčujemo Uredbo o izrednih dokladah za aktivne in upokojene državne nameščence. Uredba za aktivne nameščence ni spremenjena, ker je z novo izdajo le podaljšana. Nova je le ureditev doklad za staroupokojence.

Na osnovi 1. čl. uredbe o izpremembi veljavnih določb in izdajanju novih, je ministrski svet izdal uredbo o spremembi in izpopolnitvi uredbe o izrednih dokladah državnih uslužbencev in upokojencev z dne 26. julija 1940. Nove določbe pravijo:

Čl. 1. Aktivnim državnim uslužbencem, za katere veljata uradniški zakon ter zakon o državnem prometnem osebju, pripadajo poleg rednih dohodkov tudi naslednje izredne osebne doklade po draginjskih razredih:

1. uradnikom od 8. do vključno 5. položajne skupine 150, 120, 80 din;
2. uradnikom v 9. in 10. pol. skupini 200, 160, 100 din;
3. uradniškim pripravnikom ne glede na šolsko kvalifikacijo 150, 120, 80 din;
4. zvanikom 120, 100, 70 din;
5. služiteljem 100, 80, 50 din;
6. kontraktualnim uradnikom in honorarnim uslužbencem z mesečnimi bruto dohodki do vključno 1000 din 100, 80, 50 din;
- od 1001 do 1400 — 120, 100, 70 din;
- od 1401 do 2600 — 150, 120, 80 din;
- od 2601 do 3000 — 150, 120, 80 din;
7. dnevnicarjem, cestarjem in stalnim cestnim čuvajem z mesečnimi bruto nagradami do vključno 1000 din 100, 80, 50 din;
- od 1401 do 1400 din 120, 100, 70 din;
- od 1401 do 2600 din 150, 120, 80 din;

Čl. 2. določa osebne doklade za vojne uradnike. Določbe so v glavnem nespremenjene. V naslednjem odstavku slede določbe o izrednih osebnih dokladah uslužbencem direktije rečne plovbe, državnega posestva na Belju in sladkorne tovarne na Čukarici.

Čl. 3. pravi: Členu 2. gornje uredbe sledi čl. 2. a, ki glasi: Vsem državnim upokojencem pripadajo izredne osebne doklade in sicer onim, katerih pokojninski dohodki znašajo ne računajoč rodbinske doklade mesečno bruto

- do 1000 din (po draginjskem razredu): 160, 120, 80 din;
- 1001 do 1600 din: 140, 100, 80 din;
- 1601 do 2000 din: 120, 80, 50 din;
- 2001 do 2600 din: 100, 70, 50 din;

Ta uredba velja od 1. decembra 1940.

NOVA UREDITEV DOKLAD ZA STARO-UPOKOJENCE

Na temelju čl. 1. uredbe o izpremembah obstoječih zakonskih predpisov in o izdajanju zakonskih predpisov in o izdajanju novih od ministrskega sveta z dne 16. septembra 1939. je ministrski svet na predlog finančnega ministra predpisal uredbo o izpremembah zakonskih predpisov, ki se nanašajo na prejemke državnih upokojencev.

V uredbi o osebnih in družinskih dokladah državnih upokojencev št. 7550/L z dne 15. marca 1940. se izpremeni in dopolni takole:

Staroupokojenci z nepolno pokojnino

1. Čl. 2. zdaj glasi: Osebnim upokojencem, katerim je bila pokojnina določena po zakonskih predpisih, ki so dobili obvezno moč pred 1. septembrom 1923., pripada mesečna osebna doklada:

Tistim, ki so bili upokojeni z 20 ali manj leti službe, priznanimi za pokojnino, z letno

pokojnino v dinarjih ali kronah do 1499: 980, 850, 800 din (v I., II. in III. draginjskem razredu);

- od 1500 do 2999: 1100, 950, 850 din;
- od 3000 do 4499: 1300, 1150, 1000 din;
- od 4500 do 5999: 1500, 1300, 1100 din;
- od 6000 dalje pa 1700, 1500 in 1300 din.

Tistim, ki so bili upokojeni z 20 do 30 leti službe, priznane za pokojnino pri letni pokojnini v kronah ali dinarjih do 1499: 1300, 1150, 1000 din;

- od 1500 do 2999: 1600, 1400, 1200 din;
- od 3000 do 4499: 1900, 1700, 1500 din;
- od 4500 do 5999: 2300, 2000, 1800 din;
- od 6000 naprej: 2500, 2200, 1950 din.

Tistim, ki so bili upokojeni z več ko 30 leti službe, priznane za pokojnino, pa ne dobivajo celotne pokojnine položaja, s katerega so bili upokojeni: pri letni pokojnini v kronah ali dinarjih do 1499: 1500, 1300, 1100 din;

- od 1500 do 2999: 1700, 1500, 1300 din;
- od 3000 do 4499: 1950, 1730, 1540 din;
- od 4500 do 5999: 2350, 2030, 1840 din;
- od 6000 do 6999: 2550, 2230, 2040 din;
- od 7000 do 8999: 2650, 2330, 2140 din;
- od 9000 naprej: 2750, 2430, 2240.

Tistim, ki so bili upokojeni s položaja zvančnika ali s položaja temu enakega, do zaključno 30 let službe, vštete v pokojnini: 750, 700, 650 din;

z več ko 30 v pokojnino vračunanami leti, če ne dobivajo kot pokojnino celotnih prejemkov s položaja, s katerega so bili upokojeni: 850, 800, 750 din; s položaja služitelja ali položaja njemu enakega do zaključno 30 let službe, vštete v pokojnino: 700, 600, 550 din; z več ko 30 leti službe, priznane v pokojnino, če ne dobivajo kot pokojnino popolnih prejemkov položaja, s katerega so bili upokojeni: 800, 700, 650 din.

Staroupokojenci s polno pokojnino

2. Spreminja se čl. 4. in glasi: Osebnim upokojencem iz čl. 2., ki prejemajo kot pokojnino v celotnem znesku prejemke položaja, s katerega so bili upokojeni, pripada naslednja mesečna osebna doklada:

z letno pokojnino v dinarjih ali kronah do 1499: 1700, 1500, 1300 din (po draginjskih razredih);

- od 1500 do 2999: 1800, 1600, 1370 din;
- od 3000 do 4499: 2000, 1760, 1530 din;
- od 4500 do 5999: 2400, 2100, 1830 din;
- od 6000 do 6999: 2600, 2300, 1980 din;
- od 7000 do 8999: 2800, 2470, 2140 din;
- od 9000 naprej: 3000, 2640, 2300 din;

s položaja zvančnika ali položaja njemu enakega: 970, 850, 800 din; s položaja služitelja ali položaja njemu enakega: 850, 800, 750 din.

Rodbinski staroupokojenci

3. Čl. 5. točka 1. se spremeni in glasi: Družinski upokojencem, katerim je bila družinska pokojnina odmerjena po prejemkih iz zakonskih predpisov, ki so dobili obvezno moč pred 1. septembrom 1923., pripada mesečna osebna doklada in sicer:

a) za družine uradnikov, ako je bila družinska pokojnina odmerjena v dinarjih ali kronah in znaša letno do 1199, pripade: 980, 850, 800 din;

- od 1200 do 1999: 1100, 950, 850 din;
- od 2000 do 2499: 1320, 1100, 950 din;
- od 2500 do 3499: 1500, 1300, 1100 din;
- od 3500 do 3999: 1700, 1500, 1300 din;
- od 4000 do 4999: 1900, 1700, 1500 din;
- od 5000 naprej: 2000, 1760, 1530 din.

Grobovi bodo oživel

(Šolska naloga.)

Učitelj Pavlinov sedi v svoji temni sobi in popravlja slovensko šolsko nalogo. V četrtem razredu počuje, pa so pisali oni dan »Grobovi bodo oživel« — prost spis.

»Imel sem mamu,« piše mali Gregor, »pa mi je umrla. Pa ata je tudi umrl, ko ga je povozil vlak. Sedaj služim pri Rožmanu. Na Vseh svetih dan bom prosil gospodarja za dva dinarja. Šel bom k Potočniku in bom kupil svečo. S svojim nožem jo bom prerezal čez sredo in bom nesel na mamin grob en konec, drugi konec pa na očetov grob. Cele sveče nočem nesti na grobove, ker jo preveč ostane, pa jo drugi dan ukradejo. Vsako leto pokradejo veliko sveč. Na Vseh svetih dan bomo šli tudi v cerkev. Gospod župnik bodo molili očenaše. Potem bomo šli vsi na pokopališče in bomo prižgali sveče. Jaz bom tudi prižgal sveče in bom dolgo časa stal pri grobu mame, potem pa še pri atovem grobu in bom molil za oba...«

Počasi bere učitelj Pavlinov Gregorjevo nalogo in popravlja. V desni drži peresnik, z levo podpre glavo in se ozre skozi okno v deževen oktobrski dan. Zamisli se.

Tudi on je imel mamu. Šele devet in dvajset let je star, pa že polnih šest in dvajset let ni videl mame. Ali jo je sploh kdaj imel? O, seveda jo je imel. Dobro se spominja tistega dne, ko je nabiral med trnjem vijolice in jih je nesel mami, ki je ležala v zgornji hiši pri oknu. Samo takrat je videl svojo mamu živo, samo takrat je občutil njeno mehko roko na svojem licu. Ničesar drugega se Pavlinov ne spominja.

Pa očeta je tudi imel. Saj so mu drugi povedali, da je bil njegov oče dober mizar in da je šel v Ameriko. Dolgo je že tega. Takrat je še mama živela in ji je tudi enkrat pisal.

Ko so mu sporočili, da je njegova žena umrla, ni ničesar odgovoril. Za vedno je utihnil.

Zimski dan je. Nov sneg naletava. Pri Bontarju sedi okrog peči šest otrok. Tudi Levček Pavlinov je med njimi, saj že več let živi na domu starega očeta. Danes jim ta pripoveduje storije.

»Levček!« zavpijejo vsi ob peči.

»Levček po drva!« se sliši glas iz kuhinje. Levček brez besede vstane, natakne Petrove copate in odide čez dvorišče po drva, dvakrat, trikrat, petkrat. Ko pridra zopet »v hišo«, sede zopet brez besed na svoje mesto ob mrzli steni. Stari oče pripoveduje že drugo storijo.

»Dva po vodo!« zavpije znani glas v kuhinji.

»Alo!« pravi stari oče in pogleda Levčka Pavlinova. Le-ta zvonovito natakne copate, odhaja v vežo in na zaledenem škafof počaka, da pride še Tonček. Sam res ne more prinesiti polnega škafof vode. Ko se s Tončkom vrmeta, stari oče še enkrat na kratko pove storijo, da jo sliši tudi Tonček.

Stari oče pripoveduje zopet dolgo storijo o razbojnikih. Zunaj se mrači. Otroci komaj upajo dihati. V sobo pridejo mati po žlico in mimogrede povedo, da bo moral eden še po olje za fižol.

»Jaz že ne grem, preveč zebe.«

»Mene je pa strah!«

»Mene tudi.«

»Jaz sem pa že bosa!«

Vsak pri peči se po svoje opraviči, le Levček je tiho. Stari oče se obrne k njemu.

»Ti si pa najbolj korajžen. Saj takega fanta ne sme biti strah, kaj ne da?«

Levček je vesel očetove pohvale. Petrove čevlje obuje in teče z veliko zelenko k Jožarju na drugem koncu vasi po olje za fižol. Le tu pa tam pogleda za kak pod ali hlev, če ga ne čakajo morda tisti razbojniki, ki je o njih pripovedoval stari oče pri peči.

Levček Pavlinov je imel strica — sodnika. Materin brat je bil. Tudi Levčekov birmanški boter je bil. Jeseni leta 192... ga je nekoč prišel iskat. S seboj je vzel Levčka in ga vpisal v gimnazijo. Stari oče je zelo ozmerjal strica tisti dan in dolgo sta bila potem skregana. Študent Pavlinov je dobro zdeloval. Ni se bal matematičnih nalog, ne konferenc. Še manj spričevala. Bal se je pa, in to vsako leto bolj, čim starejši je bil — počitnic. Vsakih počitnic se je bal. Ko je obiskoval učiteljišče, je stanoval v zavodu, v dijaškem konviktu. Prišel je dan pred Vsemi svetimi. Tri dni počitnic. Veselje je zavladalo v konviktu. Pod streho so iskali študentje svoje kovčge, zvižgali so in peli, ko so nosili kovčge v sobe in mašili svoj robo vanje. Zakaj bi se ne veselili. Saj gredo vendar domov.

Pavlinov se je prvič zavedel, močno zavedel, da ne more domov, ker ni nikjer doma. Molče je poiskal v podstrešju vrvice in tisti papir, v katerem je prinesel svoje stvari ob vstopu v zavod. Ko je zavezoval, je mislil na starega očeta dom in na mamu. Popoldne se je poslovil od prijateljev in sam odšel proti postaji. Bo že enkrat boljše, je glasno vzdihnil in stopil z zavitkom v roki v trgovino. Tam je kupil svečo, da jo ponese na grob svoje mame.

•

Zopet je oktobrski dan. Učitelj Pavlinov stopi iz vlaka, V vsaki roki nese kovčeg in ves je nov. Proti šoli zavije — na svoje prvo službeno mesto. Prav vse, kar mora imeti učitelj, je prinesel s seboj. Tisti dan, ko je prejel namestilni dekret, je šel najprej z njim v roki po trgovinah, nato pa do krojača in šivilje in čevljarja. Kdo bi mu ne zaupal, saj je vendar državni uradnik in bo imel stalno mesečno plačo.

Da, da, kmalu jo je dobil. Sedaj je šele začel živeti in — plačevati.

Šolski upravitelj je bil dober učitelj. Vsi so ga hvalili in tudi šolski nadzornik je pripočal Pavlinovu, naj posluša svojega upravitelja. In Pavlinov se je zelo dobro zdelo, ko ga je gospod upravitelj klical za tovariša.

Čez nekaj mesecev je tovariš upravitelj zaupal tovarišu učitelju, da zelo težko živi in da je sklenil najeti nekaj tisočakov posojila, češ da ga dobi pod zelo ugodnimi pogoji. Vsak mesec bo po malem vračal. Manjka mu pa samo še en podpis na zadolžnici. Tovariša sta, prijatelja skoraj, zakaj bi mu ne napravil usluge. In Pavlinov je podpisal. Čez nekaj mesecev zapusti upravitelj državno službo. Tovariš učitelj pa dobi poziv, naj začne s plačevanjem. In Pavlinov je začel še v to smer plačevati.

Sedem let je Pavlinov v službi. Sedem let plačuje. Bog zna, kdaj bo nehal s tem umazaninim poslom. Morda nikdar. Pa oženil se bo. Saj je vendar tako sam na svetu. Pred letom dni je to sklenil. Zaljubljen se je v dekle, ki ne bo imelo ničesar. Kako je le mogel najti tako dekle? O, prav lahko! Saj sta si vendar tako sorodni duši. Sam še nikdar ni imel ničesar, zakaj bi moral imeti dekle oziroma žena. Kljub temu živi, še celo precej zadovoljno živi. Tudi z ženo bosta živela. Morda celo dobro živela, saj bosta skupno prenašala vsa bremena tega življenja.

Pavlinov se predrami. Kup nepopravljive zvezke leži pred njim. Tudi Gregorjeva naloga nima še ocene. O, Gregor, tudi ti si sam na svetu. Pred tednom me je tvoja teta vprašala, kako se učiš. Pohvalil sem te in je teta rekla, da boš šel drugo leto v gimnazijo. Gregor, seveda boš šel. Zelimi ti vso srečo v življenju.

Pavlinov ne pogleda po napakah. Samo peresnik pomoči in napiše pod nalogo — odlično. Vidin Leon.

b) Za družine zvančnikov ali poklicev, ki so tem enaki: 750, 700, 650.

c) Za družine služiteljev ali njim enakih poklicev: 700, 600, 550.

4. V čl. 6. točka 7. se spremenita a) in b) in glasita: a) za uradnike, narednike prvega razreda, narednike vodnike, vodje v letal-

stvu, vodje v mornarici in višje muzike; b) za zvančnike narednike 2. razreda, podnarednike, nižje muzike, kaplarje, orožnike, redovno-graničarje in služitelje.

5. V čl. 11. točka 9. se postavi namesto »6 ali 7« »4 ali 5«.

njaki ugodno ocenili naše delo in izsledke, ki smo jih dosedaj nakazali. Tudi naj nas krepi zavest, da je naše delo doprinos k boljšemu spoznavanju naše mladine in s tem k izboljšanju razmer, v katerih živi. Tako prinašamo s svoje strani delo, ki smo ga dolžni svojemu slovenskemu narodu. Debevec Boris.

Učitelj Franc Stropnik v ljubljanski bolnišnici

Vsi slovenski dnevniki so prinesli v začetku druge tretjine t. m. daljša ali krajša poročila o zločinskem napadu na tov. Franca Stropnika, učitelja v Kapelah, ki ga je izprižen mladoletnik Grosman 9. t. m. zabodel v hrbet in ga težko telesno poškodoval. Obžalovanja in obsodbe vredni napad je učitelja Stropnika že sam na sebi težko zadel, saj je nastopila kot posledica napada takojšnja ohromitev obeh nog. Se teže pa mu je bilo, ko je čital razna poročila o tem napadu, ki so jih prinašali dnevniki. Skoraj v vseh teh poročilih in v njihovih naslovih je prikazan dogodek tako, kot da gre za osebno maščevanje Grosmana nad bivšim učiteljem. Poedini poročevalci so sami iskali vzroka za ta gnusni ročevalci so sami iskali vzroka za ta gnusni zločin in so popolnoma svojevoljno zaključili na telesno kazen, s katero da je učitelj Stropnik pred leti ukoril svojega bivšega učenca Grosmana. Ta neresnični učinek telesnega kaznovanja je bolnega tovariša Stropnika močno razžalil. Resnica je namreč ta, da ne more biti govora o kakšnem maščevanju. Tovariš Stropnik si zločina sam ne ve tolmačiti.

Grosmana sploh nikdar ni učil in ga tudi vobče ni poznal.

Obračunavanje Stropnikove nesreče v dnevnih listih se je vršilo na način, ki ni žalil le njega samega, marveč se je čutil prizadetega vsak učitelj. To dejstvo ostane, četudi verujemo, da ni bilo namere za to. Zeleti je, da se v podobnih primerih pri iskanju vzrokov ne iščejo tako zvani »logični zaključki« in se od verjetnih uporabi za utemeljitev najverjetnejši in najbližji, marveč da se podajo javnosti vzroki šele po proučitvi vsega dogodka, najbolje, ko je poročevalec imel možnost, govoriti osebno s prizadetim samim. Dokler se to ne zgodi, naj se poročila omeje le na stvaren opis dogodkov.

Tovariša Stropnika smo prvokrat obiskali v ljubljanski splošni bolnišnici. Leži na kirurški oddelku. Vbodljaj noža mu je poškodoval hrbtenjačo, zaradi česar sta mu ohromeli obe nogi. Skrbna zdravniška nega pa mu polagoma vrača izgubljeno zdravje. Z eno nogo že lahko nekoliko giblje in upanje je, da se bo pozdravil popolnoma, kar mu vsi od srca želimo.

Delo za zaščito otrok in mladine

Banovinski odbor Jugoslovanske Unije za zaščito otrok je na svoji seji dne 14. t. m. med razpravljanjem o važnih in najnujnejših delih za zaščito otrok med drugim ugotovil sledeče:

1. Dosedanje delo za zaščito otrok v primeru vojne je že zelo napredovalo, vendar je treba s pospešenim tempom te priprave čimprej dovršiti, zaradi česar je treba prvenstveno rešiti vprašanje finančnih sredstev.

2. Organiziranje krajevnih odborov je treba pospešiti in sicer tako, da bo popolnoma zadoščeno vsem zadevnim razpisom ministrstev in pravilnikom o zaščiti otrok. Dosedaj je organiziranih 207 občin, ki imajo ustanovljene krajevne odbore. Ideja organiziranja in načrtne akcije skrbstva in varstva našega naraščaja se je pričela s tem širiti iz banovinskega in mestnih centrov na deželo v večja naselja in vasi. Ker je uvajanje strokovno premišljene in načrtne zaščite otrok šele na začetku, je treba stremeti za tem, da bo vsak krajevni odbor predstavljal živo, agilno, navdušeno ter idealno delovno enoto, ki se bo vedno zavedala svoje velike naloge: bdeti in čuvati nad duševnim in telesnim zdravjem mladine svojega področja. — Še pred božičem bo sklican sestanek zastopnikov krajevnih odborov, na katerem se bodo obravnavala tekoča mladinskozaščitna vprašanja.

3. Delo za postavitev doma za socialno ogrožene noseče matere in porodnice se po-

speši. Banovinski odbor pričakuje od vseh prizadetih izdatne pomoči.

4. Dosedanji krediti za zaščito otrok, s katerimi razpolagajo bodisi občine, banska uprava in država, so absolutno premajhni, da bi bilo z njimi mogoče uspešno rešiti katero koli mladinsko zaščitno vprašanje. Dolžnost vseh občin je, da vnesejo v svoje proračune za l. 1941/42. posebne proračunske postavke za zaščito otrok, prav tako je treba zvišati tudi postavke za zaščito otrok v proračunih banske uprave in države. Dosedanje pomanjkanje sredstev ne bo mogoče nadomestiti s prostovoljnimi prispevki in darili, zaradi česar naj se pokrene akcija za ustanovitev banovinskega mladinskozaščitnega fonda, kamor se bodo stekale redne, obvezne dajatve, kakor je to uvedeno že v mnogih državah.

5. Katastrofalno padanje rojstev, upadnje volje za rojstvom otrok, poraščanje nesmisla za družinsko življenje v našem narodu in drugi slični pojavi zahtevajo energičnih ukrepov ne le s strani zasebne iniciative, ampak tudi s strani oblasti. Pri vsem delu v tej smeri se morajo podrediti vsi osebni principi in kaprice posameznikov interesu splošnosti, da se ohrani življenjska sila naroda in tako poveča moč države.

Na podlagi gornjih ugotovitev je banovinski odbor sprejel vrsto sklepov za nujno izvršitev z upanjem, da iniciativa Unije ne bo naletela na težkoče in nerazumevanje.

UČITELJSKI POKRET

Kvantiteta in kvaliteta

Naše delo bi bilo brez uporabe statistične tehnike in brez upoštevanja zakonov teoretične statistike brez vsakega haska. Temeljilo bi sicer na dobrem terenskem opazovanju posameznih pojavov, ki so kar na zunaj vidni in naravnost otipljivi, toda prave slike ne bi nikdar dobili. Temu bi bil vzrok tudi v tem, da bi najbrže kak prav izrazil, že patološki primer, pri takem opazovanju posplošili in iz tega izvajali potem brez ozira na to, da je zaradi svoje maloštevilnosti le izjema in ne more imeti nikake reprezentativne vrednosti, vsesplošne in že kar normam podobne in veljavne zaključke. Iz nekega, kvalitativno sicer izredno opaznega pojava, ki je kvantitativno šibek ali neznaten, bi nastala strokovnjaška teza o novem pojavu ali znaku, za katerega bi na način takoj veljali zakoni vseobče veljavnosti. To se prav mnogokrat primeri v vsakdanjem življenju kakor tudi pri znanstvenem proučevanju učenjakov, ki so vsa svoja opazovanja gradili na individualnih opazovanjih kakor tudi na eksperimentih, omejenih le na majhno število ponavljanj, in pri tem nekako apriorno prenašali taka gola subjektivna mnenja na kolektiv brez točnega opazovanja. Oni so pri tem neke kvalitativne anomalije posplošili brez ozira na to, ali so imeli zadosten kriterij, da take anomalije v resnici tudi številčno močno nastopajo. Že zgodovina znanosti nam točno pokaže, kje je šele celostno, to je statistično gledanje odkrilo pojave, ki se z golim opazovanjem posameznikov ne dajo niti slutiti, kaj šele meritorno ocenjevati in istočasno postavljati nove teze. Lep primer, da nakažem samo enega, imamo na področju biologije in sicer v dednostnem nauku, kjer so šele opazovanja, kvantitativno močna in obsežna, nakazala ono kvalitativno ozadje, ki je bilo vzrok raznim dedovanjem, križanjem itd. Take primere bi lahko danes izvzeli iz medicine, sociologije, fizike, astronomije, psihologije itd., kjer nam prav moderna raziskovanja vedno bolj jasno kažejo preživelost metod, ki so se naslanjale na sicer temeljito, toda maloštevilno opazovanje in preučevanje samo ozko omejenih pojavov brez ozira na njih ogromno številčnost nastopanja v sami prirodi. Vedno bolj nam je jasno, da se mora sklepati iz kvantitete na kvaliteto in ne obratno,

da ne zaidemo v povsem slučajnostne sklepe. Tudi naše delo nam kaže isto pot. Mi nismo bili v stanju, da bi si marsikateri pojav iz šolskega življenja razložili na podlagi dejstev, ki so nam jih nakazovali dosedanji načini gledanja. Seči smo morali globlje, poiskati sredino, iz katere izhaja naša mladina, preučiti njih vsakodnevno življenje, prehrano, telesni razvoj, zaposlenost itd. in na podlagi točnega dognanja dejstev številčno močnih opazovanj poiskati merilo, ki bi ustrezalo vzroku, zaradi katerih ti pojavi nastopajo. Številčno močna opazovanja so nas prijeljala ob vzporedni primerjavi do kvalitativnega ozadja, ki iste pozvrača. Lahko trdimo, da je ves potek človeškega znanstvenega ustvarjanja bil podoben temu načinu pridobivanja dejstev, samo da se je vršil v teku stoletij in stoletij počasi in skoraj neopazno. Današnji tempo življenja nam take potrate časa in energije ne dopušča več in zato moramo hitreje doseči korensko ozadje raznih pojavov. Tu je mesto statistiki in njenemu načinu dela. Če se danes ozremo po svetu, lahko opazimo, da bi marsikateri način sodobnega človeškega izživljanja bil popolnoma nečloveški in vnaprejšnji obsojen na hiter propad, če ne bi s pomočjo statistične tehnike pridobil temelje, na katerem je zgrajen.

Večkrat se opirata statistiki in delom, ki jo uporabljajo, tudi zaradi tega, ker njeni kritični ocenjevalci menijo, da jo je treba odklanjati, ker jo uporabljajo tudi nevedši ljudje ali pa taki, ki niso v njej popolnoma izučeni. Takim mnenjem so slična ona, da bi bilo treba prepovedati vse operacije, ker se tudi med kirurgi in operaterji nahajajo nesposobni ljudje, ali pa, da je treba zapreti šole, ker se med učitelji in profesorji dobe nevedši svojega posla. In kakor moramo zadnji mnenji odkloniti kot neživljenjski in absurdni, moramo isto storiti tudi s prvimi, ker se med seboj ničemer ne razlikujejo.

Ko nam je bila tako spoznana pot gradjenja naših izsledkov in s tem vsa zakoreninjenost našega dela v resničnih življenjskih pojavih, šele lahko cenimo to, kar smo dosegli. Na zunaj se nam kaže malo. Prosveta s svojo skromno obliko še pomanjšuje vrednost podanega gradiva, toda zavedati se moramo, da so priznani domači in tuji strokov-

Zadružnikom Učiteljske samopomoči!

V tem mescu prejme vsak zadružnik po en izvod pravil US, kakor jih je sprejela izredna članska skupščina 8. septembra 1940., okrožno kot trgovsko sodišče v Ljubljani pa potrdilo 17. septembra 1940., Zadr. IV. 18/15, in en poslovník kot dodatek k pravilom. Oboje vstavite v svojo zadružno knjižico! — Spremembe v pravilih bodo v bodoče mogoče le po določbah §§ 32., 33., 35. in 38., poslovník bo pa spremenila lahko vsaka članska skupščina. — Vsak zadružnik mora imeti kot člansko izkaznico zadružno knjižico. Ta je za vse zadružnike, ki so vstopili v US do 31. oktobra 1940., rdeča knjižica z napisom »Pravila Učiteljske samopomoči v Ljubljani«, na zadnjem listu so vpisani sprejemni podatki o zadružniku. Vsem bivšim članom US kot društva je zadružna uprava poslala ob preosnovi v zadrugo US take zadružne knjižice z datumom 1. januarja 1932. Pozneje vstopivšim zadružnikom izstavlja zadružna uprava zadružne knjižice z datumom vpisa v člansko knjigo (knjigo zadružnikov). — Od 1. januarja 1940. dalje bodo prejeli zadružniki nove zadružne knjižice. — Prepis zadružne knjižice izgotovi zadružna uprava US le na prosilčevu pismeno izjavo, da je zadružna knjižica izgubljena in da jo prosilec proglasa za neveljavno, če se ta nahaja v kaki drugi roki. Za prepis in poštnino je treba vpsolati din 10,— v znakah. — V mescu decembru 1940. nakažite s priloženo položnico

Narod ima siguren občutek za vse ono, kar je zdravično. Ni le slučajno, da se ravno pri nas popije toliko bele kave. Naše gospodinje jo vedò mojstrsko pripraviti. Naravno, s »Kolinsko« to vedno dobro uspe.

upravnino za leto 1941., ki znaša din 10,—, za poštnino din 1,— in za 537. smrtni primer — Igljč Kornelj v Dolskem — din 5,—, skupaj: za enega zadružnika din 16,—, za dva din 31,—, za tri din 46,— itd. Kdor ima kaj zaostanka, mora tega prišteti k gornjemu znesku.

Zadružna uprava US.

Splošne vesti

PRIPOMOČEK ZA POUK GOSPODINJSTVA NA LJUDSKIH IN MEŠČANSKIH ŠOLAH

Odbor učiteljev gospodinjstkih nadaljevalnih šol opozarja vse tiste tovarišice, ki počujejo gospodinjstvo na ljudskih, pa tudi na meščanskih šolah, da si delo znatno olajšajo, če si nabavijo priročni brošurici Pleško-Prašnikar: Prehrana-Kuhanje in Grum-Mešiček: Dom-Obleka. Knjižici vsebujeta v preprosti obliki vso snov, ki je predpisana v učnem načrtu. Nič več ne bo iskanja in sestavljanja, če si naročite ti dve res praktično in poljudno spisani brošurici. Poskusite in pošljite takoj naročila na naslov Marta Plavšak, učiteljica, Trbovlje. Cena: Prva brošura, ki je letos izšla v povzpravljeni in povečani izdaji, stane 6 din, druga, ki je še iz stare zaloge pa 4 din.

— Trboveljski Slavček. Za uspešno kulturno, propagandno in socialno delo je Trboveljski Slavček prejel ob svojem jubileju odlikovanje z redom jugoslovenske krone. Slovenska izročitev bo v nedeljo, 1. decembra, ob 4. uri popoldne na koncertu, ki ga priredi »Slavček« v Trbovljah v dvorani Delavskega doma s sodelovanjem Delavske godbe na pihala in mlade koloraturke bivše članice Rezičke Koritnikove. Spremljal jo bo na klavirju operni kapelnik dr. Danilo Švara. Ves spored bo obsegal izključno slovenske skladbe od Triglava do Črnega morja, od Krkonosov do Urala. Več točk bo doživelo takrat svoj glasbeni krst. — 9. decembra pa priredi »Slavček« za svoj 10 letni jubilej koncert v Ljubljani v veliki Filharmonični dvorani. Pokroviteljstvo nad to pomembno prireditvijo je prevzela Trboveljska premogopokna družba, ki je vedno znatno podpirala zbor sinov in hčera rudarjev. Za to priliko je poklonila TPD zboru izdaten znesek, kar potrjuje veliko stremljenje premogovne družbe za povzdigo kulture v Trbovljah. — Tovariše in tovarišice opozarjamo na obe prireditvi in jih vabimo, da s svojim posetom izkažejo razumevanje za delo, ki ga vodi naš tovariš in ki dela čast vsemu učiteljskemu stanu in organizaciji.

PREKLIC

Podpisani preključem s tem vse, kar sem žaljivega in neresničnega govoril o svoji ločeni ženi in gđc. Prešern Stefki, učiteljici v Beltincih, ter se jima zahtvaljujem, da sta odstopili od tožbe. Jožko Babič, učitelj v Melincih, sedaj slušatelj višje ped. šole v Beogradu.

Osebne zadeve

—i Upokojeni sta bili z ukazom z dne 30. IX. 1940. učiteljici Zenkovič Ema iz Trbovelj in Bačič Josipina iz Ljubljane.

—i Premeščeni so učiteljica Branka Špes iz Hoč na Težno, učitelj Fran Höglger iz Mokronoga k Sv. Florijanu, srez Šmarje, ter učiteljica Kornelija Resnik od Sv. Barbare v Slov. gor. v Hoče.

Iz listov

—i Kako pomagati lačnim šolskim otrokom, je naslov članka v Večerniku dne 20. XI., ki pravi med drugim: Šolske občine naj izven rednega proračuna prispevajo, kolikor jim je največ možno, da bedo najmlajših in najpotrebnejših omilimo. Banska uprava naj z izrednimi zneski podpre vse šole, kjer občine tega ne morejo storiti. Vsi denarni zavodi naj po svoji dolžnosti nakažejo svojim šolam čim večje zneske za revne otroke. Trgovska in obrtna združenja naj dajo primerne zneske iz svojih blagajn, svojim članom pa naroče, da vsak v svojih možnostih prispeva ali v denarju ali v blagu. Čisti dobički raznih jesenskih in zimskih prireditev vseh društev naj se uporabijo izključno v ta namen. Karitativna društva naj šoli in občini v njeni akciji vsestransko pomagajo. Oblast pa naj najde ključ, da bo vsak prispeval res po svojih močeh.

—i »Šole na svežem zraku« je naslov članka v Večerniku dne 21. XI., ki utemeljuje potrebo takih šol ter pripominja, da je takšna šola pri nas v Vurbergu kjer se poizkuša pouk na svežem zraku. Ta šola je pokazala zadovoljive rezultate.

—i Iz Večernika dne 21. XI. posnemamo sklepe mariborskega društva »Šola in dome«, med drugim naslednja dva: V ljudski šoli se

naj v novem učnem načrtu, ki se pripravlja, zagotovi čim več ur materinskemu jeziku. — Vzgojitelji bodo mogli svoje izredno težavno delo samo tedaj dobro izvrševati, če bodo stanu primerno nagrajeni in, tem bolj, ker nimajo nikakih stranskih dohodkov in ugodnosti kot nekateri drugi poklici.

—i Šole brez učiteljev. V naši državi je bilo v začetku šolskega leta 820 šol brez učiteljev. Zaradi tega se na teh šolah ni mogel pričeti pouk. V vsej državi je okrog 1800 razredov brez učiteljev. Zato je prosvetno ministrstvo odredilo, da bodo absolventi lanskega četrtega letnika v tem šolskem letu absolvirali peti letnik v nekaj mescih, da bo tako mogoče popolniti prazna mesta. »Nova doba« 22. XI.

—i Za madžarske šole manjka učiteljev. Madžarsko glasilo »Naplo«, ki izhaja v Subotici, poroča, da sta bili pred kratkim spet odprti dve madžarski manjšinski šoli v predmestih mesta Subotice, da pa za ti dve šoli ni bilo mogoče dobiti madžarskih učiteljev. S tem v zvezi piše list, da se kaže občutno pomanjkanje madžarskega učiteljskega naraščaja. »Slovenec« 20. XI.

—i Pričetek pouka na zagrebških šolah. Banska oblast v Zagrebu je odločila, da se poslej pričneja šolski pouk po srednjih in